

Asia: VN/13605/2023 ja VN/13604/2023

Kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta ja hyvinvointialueiden rahoituksesta annettujen asetusten muuttaminen (siirtolaskelmien tarkistaminen)

Kysymykset

1. Yleistä ehdotuksesta ja sen tavoitteista.

Oikeudenmukaisuuden ja kuntien tasapuolisen kohtelun lisääminen on kannatettava tavoite, koska sote-siirtolaskelmilla on pysyvä vaikutus kuntien valtionosuusrahoitukseen jatkossa.

Kuntien yhdenvertainen kohtelu varmistuu vain, jos kaikki laskelmia vääristävät vaikutukset poistetaan siirtolaskelmista. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että VM käy kaikkien kuntien tilinpäätökset läpi laskelmia vääristävien erien osalta kummankin siirtolaskelmavuoden, vuoden 2021 ja 2022, osalta.

2. Huomioon otettavat erät.

Ovatko kunnan peruspalvelujen valtionosuusasetuksen luonnoksessa mainitut oikaistavat erät (2 momentin kohdat 1-6) perusteltuja ja niiden huomioon ottamisen tapa mielestänne tasapuolinen kuntien välillä?

- 1. takautuvat pelastustoimen varallaolokorvaukset**
- 2. sote- ja pela- kuntayhtymien takautuvat alijäämät ja ylijäämät**
- 3. kunnan kirjaamatta jättämä osuus sote-kuntayhtymän alijäämästä**
- 4. sote- ja pela-kuntayhtymien ylijäämän palautus ja alijäämän kattaminen**
- 5. muiden sote-yhteistoimintaorganisaatioiden ja pelastuslaitosten 2-4 kohdissa tarkoitettu ylijäämän palautus tai alijäämän kattaminen**
- 6. palveluluokille kirjatut sote- ja pela -toimitilojen ja kiinteistöjen luovutusvoitot ja -tappiot sekä osakkeiden ja osuuksien luovutusvoitot ja -tappiot**

1. takautuvat pelastustoimen varallaolokorvaukset - Pelastustoimi on ollut jo pitkään Lapin liiton alaisuudessa, joten Tornion kaupunki ei ole maksanut pelastustoimen palkkoja, Tornion kaupunki ei hyväksy takautuvia pelastustoimen varallaolokorvauksia osaksi siirtolaskelmia.
2. sote- ja pela-kuntayhtymien takautuvat alijäämät ja ylijäämät – Torniossa alijäämä kirjattu taseen kautta, ei mukana siirtolaskelmissa ja tämä linja tulee säilyttää, riippumatta siitä mihin ylijäämä on kirjattu, tulee sen pienentää kunnan sote-kustannuksia
3. kunnan kirjaamatta jättämä osuus sote-kuntayhtymän alijäämästä – Torniossa ei ole kirjaamatta jääneitä alijäämiä ja näitä kuntia ei saa rankaista niiden kuntien osalta, jotka ovat jättäneet kirjauksen tekemättä
4. sote- ja pela-kuntayhtymien ylijäämän palautus ja alijäämän kattaminen – riippumatta siitä mihin ylijäämä on kirjattu, tulee sen pienentää kunnan sote -kustannuksia
5. muiden sote-yhteistoimintaorganisaatioiden ja pelastuslaitosten 2-4 kohdissa tarkoitettu ylijäämän palautus tai alijäämän kattaminen – riippumatta siitä mihin ylijäämä on kirjattu, tulee sen pienentää kunnan sote -kustannuksia
6. palveluluokille kirjatut sote- ja pela-toimitilojen ja kiinteistöjen luovutusvoitot ja -tappiot sekä osakkeiden ja osuuksien luovutusvoitot ja -tappiot – Tornion kaupunki katsoo, että luovutusvoitot ja -tappiot tulee jättää siirtolaskelmissa huomiotta

3. Onko mahdollisesti jokin muu merkittävästi laskelmia vääristävä erä?

Palkkaharmonisointia ei tulisi huomioida siirtolaskelmissa, koska sillä on negatiivinen vaikutus kuntiin, jotka ovat palkkaharmonisointia tehneet.

4. Vaikutuksen merkittävyyden arviointi.

Kuntakohtainen tieto oikaistaisiin ainoastaan silloin, jos kyseinen tieto vääristää merkittävästi yksittäisen kunnan tai hyvinvointialueen rahoitusta. Merkittävänä pidettäisiin vaikutusta, joka olisi vähintään noin 30 euroa asukasta kohden laskettuna. Onko oikaisun kynnyks mielestänne oikea?

Ydinkysymys on, miten ”merkittävästi vääristävä vaikutus” määritellään. Mikäli tarkistus koskee vain osaa kuntia tai vain osaa euromääräisistä vaikutuksista, on riski, ettei tasapuolisuus kuntien välillä lisäännny vaan epäoikeudenmukaisuus kasvaa.

Kuntien yhdenvertainen kohtelu varmistuu vain, mikäli kaikki laskelmia vääristävät vaikutukset poistetaan siirtolaskelmista. VM:n tulisi käydä kaikkien kuntien tilinpäätökset läpi laskelmia vääristävien erien osalta siirtolaskelmavuosien 2021 ja 2022 osalta.

Tornion kaupunki on samaa mieltä Kuntaliiton esityksen kanssa siitä, että laskelmat tulee ensisijaisesti oikaista täysimääräisesti ilman kynnyksarvoja. Lisäksi vaikutuksia yksittäisessä kunnassa tulee tarkastella esitettyjen erien yhteisvaikutuksena, ei eräkohtaisesti, kuten VM esittää.

5. Menettely. Näkemyksenne ehdotetun oikaisumenettelyn toimivuudesta (kysely kunnille ja kuntayhtymille=hyvinvointialueille, muut saatavissa olevat selvitykset ja tiedot, siirtolaskelmaluonnos ja sen kommentointimahdollisuus)?

Aikataulu laskelmien tarkistamiseen on erittäin tiukka. Laskelmien huolellinen toteutus on ainoa tapa oikeudenmukaisuuden ja tasapuolisuuden varmistamiseen. Tästä syystä tulisi tarkastella mahdollisuutta ottaa laskelmat huomioon vasta vuoden 2025 alusta lukien. Kiireellä toteutettu laskelma voi johtaa kuntien epäoikeudenmukaiseen kohteluun.

6. Muita huomioita.

STM:n vuosina 2021-22 maksamat koronatuot tulee käsitellä kertaluonteisena eränä eikä niillä saa olla vaikutusta laskelmiin. Tornion kaupunki veloitettiin järjestämään rajavalvonta valtakunnan rajalle, mikä vaikutti olennaisesti kunnan tilinpäätöksiin 2021-2022. Hoitohenkilökunnalle maksettu koronakertapalkkio tulee ottaa huomioon laskelmissa kertaeränä, jolloin se vähentää kuntien sote-kuluja siirtolaskelmissa.

Siirtoviivelaskut tulee huomioida kertaluonteisina erinä, jotta eivät vaikuta kunnan siirtolaskelmiin, koska korona aiheutti häiriöitä hoidon porrastuksessa.

Laskelmien oikeellisuuden varmistamiseksi VM:n tulee resursoida siirtolaskelmien tekeminen.

VOS-järjestelmän uusiminen tulisi tehdä nopealla aikataululla, mm. negatiivisen valtionosuuden kunnat. Kuntien valtionrahoituksen tulee perustua kuntien lakisääteisiin tehtäviin - ei historian painolastiin, jota sote-uudistuksen mittavat tasuserät jättävät valtionosuusjärjestelmään.

Vuorjoki Anne
Tornion kaupunki - Tornion kaupunki

